

Date: 23rd November-2025

**FILOLOGIK TA'LIMDA KO'P TILLILIK TAMOYILI VA KOMPETENSIYAVIY
YONDASHUV.**

Orifova Feruza Sobir qizi

feruzaorifova51@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada filologik ta'limda ko'p tillilik tamoyili va kompetensiyaviy yondashuvning nazariy asoslari, ularning o'zaro integratsiyasi hamda talabalarning kasbiy va shaxsiy rivojlanishidagi o'rni tahlil qilinadi. Ko'p tillilikning lingvistik, madaniy, kommunikativ va kognitiv kompetensiyalarni shakllantirishdagi ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, integratsiyalashgan o'quv dasturlari, madaniyatlararo yondashuv va faol o'qitish metodlarining filologik ta'lim jarayonidagi samaradorligi ko'rsatib beriladi. Tadqiqot natijalari ko'p tillilikni kompetensiyaviy yondashuv bilan uyg'unlashtirish filolog talabani ilmiy va kasbiy salohiyatini sezilarli darajada oshirishini tasdiqlaydi.

Kirish

Bugungi kunda tillarning ahamiyati keskin ortib borayotgani filologik ta'lim oldiga yangi vazifalarni qo'yadi. Bir nechta tillarni bilish shaxsning lingvistik, madaniy va ijtimoiy rivojlanishida muhim omilga aylanib, talabalarning kasbiy tayyorgarligini chuqurlashtiradi. Ko'p tillilik nafaqat yangi til birliklarini o'rganish, balki turli madaniyatlar, ijtimoiy kontekstlar va kommunikativ holatlarni anglashni ham nazarda tutadi.

Filologik ta'limda ko'p tillilik tamoyili kompetensiyaviy yondashuv bilan uzviy bog'liq bo'lib, talabani lingvistik bilimni amaliy faoliyat, tahliliy fikrlash, madaniyatlararo muloqot va ijodiy tafakkur bilan uyg'unlashtirishni taqozo etadi. Ushbu maqolada ko'p tillilikning filolog talaba faoliyatidagi o'rni, uning asosiy yo'nalishlari hamda uni samarali rivojlantirishga xizmat qiluvchi metodik yondashuvlar ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: ko'p tillilik, filologik ta'lim, kompetensiyaviy yondashuv, lingvistik kompetensiya, madaniyatlararo kommunikatsiya, kognitiv rivojlanish, integratsiyalashgan o'quv dasturi, faol ta'lim metodlari.

Zamonaviy globallashuv jarayonida tillarning o'rni tobora oshib bormoqda. Ko'p tillilik nafaqat lingvistik hodisa, balki shaxsning ijtimoiy, madaniy, psixologik va ta'limiy rivojlanishida muhim komponent hisoblanadi. Filologik ta'limda ko'p tillilik talaba va o'qituvchining kommunikativ, madaniy va kognitiv kompetensiyalarini shakllantirishga xizmat qiladi.

Ko'p tillilik filolog shaxsining kasbiy tayyorgarligida markaziy o'rin tutadi. Bir nechta tillarni bilish va ularni madaniyatlararo kontekstda qo'llay olish talabani global muloqot maydonida faol ishtirok etishiga, ilmiy va kasbiy salohiyatini oshirishga imkon yaratadi. Shu bilan birga, ko'p tillilik talabani lingvistik tafakkuri, tahliliy fikrlash va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantiradi, madaniy sezgirligini oshiradi.



Date: 23rd November-2025



Filologik ta'limda ko'p tillilik nafaqat chet tilini o'rganish bilan cheklanmaydi. Bu jarayon til tizimi va madaniyat o'rtasidagi bog'liqlikni tahlil qilish, madaniyatlararo muloqot va kommunikativ kompetensiyalarni shakllantirishni o'z ichiga oladi. Talabalar bir vaqtning o'zida bir nechta tilni o'rganib, ularni amaliy faoliyatda qo'llash orqali lingvistik, madaniy va kognitiv kompetensiyalarini birgalikda rivojlantiradi.

Ko'p tillilikni rivojlantirish filologik ta'limning metodikasi va o'quv dasturlarini qayta ko'rib chiqishni talab qiladi. Integratsiyalashgan dasturlar orqali talaba bir nechta tillarni bir vaqtda o'rganadi, ularni tarjima, tahlil va madaniyatlararo taqqoslash jarayonida amalda qo'llaydi. Shu tariqa, ko'p tillilik filologik ta'limning markaziy elementi bo'lib, talabaning global madaniyat va til maydoniga tayyorligini ta'minlaydi.

Filologik ta'limda ko'p tillilik quyidagi asosiy yo'nalishlarda namoyon bo'ladi:

- Lingvistik rivojlanish – grammatik, leksik va fonetik bilimlarni kengaytirish, tillararo taqqoslash orqali tahliliy fikrlashni rivojlantirish.
- Madaniy rivojlanish – turli madaniyatlarni anglash, ularning ijtimoiy va tarixiy kontekstini o'rganish.
- Kommunikativ rivojlanish – turli kontekstlarda samarali muloqot qilish qobiliyatini shakllantirish.
- Kognitiv rivojlanish – tahlil, solishtirish va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish.

Shaxsiy rivojlanish – o'zini anglash, motivatsiya va ijodiy o'sishni ta'minlash.

Ko'p tillilik va kompetensiyaviy yondashuv bir-birini to'ldiradi. Kompetensiyaviy yondashuv talabalarga nafaqat bilim berish, balki amaliy ko'nikmalar, tahliliy fikrlash va mustaqil qaror qabul qilish qobiliyatini rivojlantirishga imkon yaratadi. Shu bilan birga, talaba global madaniyat maydonida faol ishtirok etishga tayyor bo'ladi.

Filologik ta'limda ko'p tillilik va kompetensiyaviy yondashuvni uyg'unlashtirish quyidagi jihatlarni rivojlantiradi:

- Talabaning lingvistik tafakkuri chuqurlashadi.
- Madaniyatlararo kommunikatsiya qobiliyati oshadi.
- Amaliy ko'nikmalar — tarjima, tahlil, nutq va yozma muloqot — rivojlantiriladi.

– Talaba o'zini anglash va shaxsiy motivatsiya orqali mustaqil rivojlanadi.

Samarali ko'p tillilikni tashkil etish uchun metodologik yondashuvlar ham muhimdir. Bular quyidagilardan iborat:

- Integratsiyalashgan o'quv dasturlari – bir nechta chet tillarini birlashtirib o'rgatish, ularni amaliy faoliyat bilan bog'lash.
- Kompetensiyaviy yondashuv – talabaning lingvistik, madaniy, kommunikativ va kognitiv kompetensiyalarini rivojlantirishga qaratilgan.
- Madaniyatlararo yondashuv – til o'rganish jarayonida grammatik qoidalar bilan birga madaniy kodlar va ijtimoiy urf-odatlar o'rgatiladi.
- Faol o'qitish metodlari – o'quv jarayoni interaktiv, loyiha asosida va muammoli vaziyatlarda tashkil etiladi.

Date: 23rd November-2025

Shu tariqa, ko'p tillilik filologik ta'limda nafaqat lingvistik bilimlarni rivojlantirish, balki talabaning amaliy, analitik va ijodiy faoliyatini shakllantirish vositasi sifatida xizmat qiladi. Bu yondashuv filolog shaxsini global va madaniyatlararo maydonga tayyorlovchi markaziy omilga aylantiradi.

Xulosa

Filologik ta'limda ko'p tillilik tamoyili bugungi global axborot va madaniyat maydonida talabaning raqobatbardoshligini ta'minlaydigan asosiy komponent hisoblanadi. Bir nechta tillarni o'rganish jarayoni talabaning lingvistik bilimlarini kengaytirish bilan cheklanmay, madaniyatlararo muloqot qobiliyati, tahliliy fikrlash, ijodiy tafakkur va kommunikativ kompetensiyalarini ham rivojlantiradi.

Kompetensiyaviy yondashuv ko'p tillilikning samarali shakllanishiga yo'naltirilgan bo'lib, talabaning bilim, ko'nikma va malakalarini real kommunikativ vaziyatlarda qo'llashni ta'minlaydi. Integratsiyalashgan dasturlar, faol ta'lim metodlari va madaniyatlararo yondashuv ko'p tillilikning amaliy mazmunini boyitadi. Shu sababli, ko'p tillilikni kompetensiyaviy yondashuv bilan uyg'unlashtirish filolog shaxsining kasbiy va ilmiy salohiyatini maksimal darajada rivojlantiruvchi hal qiluvchi omil sifatida namoyon bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Byram, M. Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence. Multilingual Matters, 1997.
2. Council of Europe. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment. Cambridge University Press, 2001.
3. Cenoz, J., & Gorter, D. Towards a Multilingual Approach in Education: Developing Multilingual Pedagogies. Routledge, 2015.
4. Hufeisen, B. The Multilingual Individual and Language Learning. Cambridge Scholars Publishing, 2010.
5. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge University Press, 2014.
6. Kramsch, C. Language and Culture. Oxford University Press, 1998.
7. Shohamy, E. The Power of Tests in a Multilingual World. Routledge, 2018.
8. Ushakov, A. Методика обучения иностранным языкам. Москва: Академия, 2019.

